

ท 3755

หน้า 7

‘เหล่าเสรี’จริงหรือหลอก??
ผลประโยชน์ที่ปิดกั้นภูมิปัญญา

ทีมเดลินิวส์ 38
รายงานโดย..อติชา ชื่นใจ
E-mail y__38@dailynews.co.th

“ เหล้าเสรี” คำที่ดูเหมือนจะเป็นเพียงแค่
ความหวังอันเลื่อนลอยสำหรับนักดื่มคอ
ท้องถิ่น ผู้ที่ชื่นชอบสุราที่ผลิตขึ้นจากภูมิปัญญา
บรรพบุรุษที่ตกทอดกันมาหลายชั่วอายุคน มากกว่า
เหล้านอกปะชายี่ห้อหรูมีระดับ ราคาแพงลิบลัว หรือ
เหล้าที่ผลิตในประเทศซึ่งถูกผูกขาดโดยรัฐบาล
และผู้ผลิตเหล้าเจ้าของสัมปทานรายใหญ่มา
หลายสิบปี

แต่กระนั้นก็มีได้ทำให้การดื่ม การหมักเหล้าของพวกเขาเหล่านั้น
ต้องมึนจิบลิ้นลง กระบวนการต่าง ๆ ยังคงดำเนินต่อไปแบบหลบ ๆ ซ่อน ๆ
และเป็นที่รู้กันในหมู่นิยมเหล้าแบบโบราณว่าจะซื้อหากันได้ที่ไหนอย่างไร
นั่นหมายความว่าส่วนแบ่งทางการตลาดในมูมมีที่ดำเนินมาตลอด
หลายสิบปี จะยังคงดำเนินต่อไป แม้ว่าจะไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงาน
ราชการผู้รับผิดชอบ

เพราะทันทีที่สัมปทานโรงเหล้าของรัฐบาลทั้ง 12 โรงจะหมด
สัมปทานลงไปปลายปี 2542 กระทรวงการคลังดันเรื่องก็ได้มีการศึกษาหา
แนวทางเตรียมเปิดโรงเหล้าเสรี

มี 3 แนวทางในเบื้องต้นคือ เปิดเสรีทั้งสุราสีอย่างเมโขง หงส์ทอง
และเหล้าขาว ยกเว้นการผลิตแอลกอฮอล์ หรือเปิดเสรีสุราสีและเปิดให้ม
ีการแข่งขันประมูลในการผลิตสุราขาวในโรงงานของรัฐทั้ง 12 แห่งที่กำลังจะ
หมดสัมปทาน โดยรัฐยังสามารถควบคุมการผลิตให้อยู่ในเฉพาะภายในโรงงาน
ของรัฐได้

หรือแนวทางสุดท้ายเปิดเสรีเฉพาะการผลิตและจำหน่ายสุราพิเศษ
ประเภทสุราที่ผลิตจากผลไม้ ส่วนสุราสีและสุราขาว จะเปิดให้เอกชนเข้ามา
ประมูลเช่าโรงงานของรัฐทั้ง 12 โรงที่ไว้ในสัญญาเช่า 15 ปี ซึ่งหมายความว่า
การผลิตยังคงอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐ เพียงแต่มีผู้เข้าแข่งขันการประมูล
มากขึ้นเท่านั้น

โดยที่รัฐยินยอมที่จะให้กรมสรรพสามิตผู้มีหน้าที่เก็บภาษี สูญ
เสียรายได้ถึงปีละประมาณ 5,000 ล้านบาท

แนวทางทั้ง 3 แม้รัฐจะอ้างความสูญเสียด้วยตัวเลขจำนวนมหาศาล
แต่ทั้งหมดก็ยังต้องอยู่ภายใต้การดูแลของภาครัฐอยู่ที่ไม่ต่างจากหลักเกณฑ์
เดิม ๆ

การเสาะแสวงหาแนวทางมีขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีทั้งขายโรงงาน ขาย
เครื่องจักร แต่ไม่ขายที่ดิน เพราะติดด้วยทกกฎหมายบางตัว จนสุดท้ายสรุปว่า
ขายได้ทั้งหมด

แต่ตลอดระยะเวลาที่ผู้ผลิตรายย่อยเจ้าของภูมิปัญญาเหล้าแบบ
ไทยทำ ไทยดื่มกลับถูกทอดทิ้ง แทบจะไม่มีการผลิต ธุรกิจการค้าเครื่องดื่ม
มีนเมาอย่างเหล้ายังคงอยู่ในวงแคบ ๆ จากผู้ผลิตรายใหญ่ที่มีทั้งกำลังเงิน
และกำลังภายในดั้งเดิม

ไม่ต่างจาก พ.ร.บ.สุราเดิม พ.ศ. 2493 ที่ห้ามผลิตสุราพื้นบ้าน
เพราะมีผู้ได้รับสัมปทานการผลิตที่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่แล้ว ต้มกินเอง
เมื่อไหร่โดนจับเมื่อนั้น

ต้นปี 2543 พ.ร.บ.สุราเสรีก็คลอดออกมาจนได้ ท่ามกลางความ
หวังอันเรืองรองของชาวบ้านตาดี ๆ เจ้าของสูตรเหล้าเด็ดหลายต่อหลายสูตร
ขณะที่เจ้าของธุรกิจนำมารายใหญ่กระหึ่มยืมย่องอยู่ในใจ เพราะ
เหล้าจากภูมิปัญญาที่ผลิตได้เพียงไม่กี่สิบลิตรต่อวัน หาใช่คู่แข่งบนเส้นทาง
ธุรกิจนี้ ในเมื่อกฎหมายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เจ้าของหม้อต้มใบน้อยหรือ
เจ้าของไหอุคความจุลิตรสองลิตรแทบไม่มีสิทธิเผยขิ่นมาต่อกรด้วย

หลักเกณฑ์ของเหล้าเสรีมีอยู่ว่า หากเป็นโรงงานสุรากลั่นวิสกี้ บรั่นดี
ต้องมีกำลังการผลิตไม่ต่ำกว่า 3 หมื่นลิตรต่อวัน ต้องมีพื้นที่โรงงานมากกว่า
200 ไร่ มีเงินลงทุนไม่น้อยกว่า 20 ล้านบาท

ส่วนเหล้า 28 ดีกรีหรือเหล้าขาว ต้องมีกำลังการผลิตอย่างน้อย
9 หมื่นลิตรต่อวัน ต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 350 ไร่ ห่างจากแหล่งน้ำธรรมชาติ
ไม่เกิน 2 กิโลเมตร ต้องมีบ่อน้ำบาดน้ำเสียขนาดใหญ่และมีทุนจดทะเบียนไม่
ต่ำกว่า 10 ล้านบาท

สำหรับสุราแช่พื้นเมือง ซึ่งหมายถึงสุราที่ไม่ได้ผ่านการกลั่น อาทิ
กระแช่ อุ สาโท ต้องมีทุนจดทะเบียนอย่างน้อย 2 ล้าน ผลิตในรูปของ
สหกรณ์เสียภาษีในลิตรละ 25 บาท

เพียงเพราะไม่อยากให้คนไทยต้องมัวเมาอยู่แต่กับการร่ำสุรา เพราะ
เท่าที่ขายกันกินกันแบบถูกกฎหมายก็ทำให้รัฐต้องสูญเสียเงินตราให้กับต่าง
ชาติหลายหมื่นหลายพันล้าน

จนไทยติดอันดับต้น ๆ ของโลกที่ดื่มสุราตราด้ายอดีตที่นำเข้า
จากต่างประเทศ รongมาจากอเมริกาที่น่าเป็นอันดับหนึ่ง

ความเข้าใจที่ว่าการเปิดให้ดื่มเหล้าหมักเหล้ากันได้แบบเสรี จะ
ทำให้คนไทยหันมาดื่มเหล้าเพิ่มมากขึ้น และส่งผลไปถึงการเพิ่มขึ้นของ
อาชญากรรม จึงอาจเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

เพราะขณะที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจของกระทรวงมหาดไทยเคยได้
ผลสรุปที่ว่า ประเทศที่ผลิตเหล้าขึ้นประชาชนไม่ได้ดื่มเหล้ามากกว่าประเทศที่
ไม่ได้ผลิตเลย

โดยที่สก๊อตแลนด์ ประเทศที่ส่งวิสกี้ยี่ห้ออดนิยมนามากมายออก
ขายทั่วโลก กลับมีสถิติคนดื่มเหล้าเฉลี่ยต่อหัวน้อยกว่าอเมริกา ไทย และ
อีกหลาย ๆ ประเทศ !!

แล้วเจ้าของเหล้าภูมิปัญญาทั้งหลาย ไม่มีสิทธิที่จะทำให้เหล้าที่
พวกเขาผลิตขึ้นได้เอง เป็นที่รู้จักของคนทั่วประเทศ หรืออาจไปถึงทั่วโลก
ได้บ้างเชียวหรือ ??

สูตรพื้นบ้านแท้ ๆ แต่ผิด ก.ม.

ก ณะที่หลายประเทศมีสินค้าประเภท
แอลกอฮอล์ซึ่งเกิดมาจากภูมิปัญญาของ
คนในประเทศ เป็นเครื่องดื่มประจำชาติ จนกลายเป็น
สินค้าส่งออกที่สร้างหน้าตาและรายได้จำนวน
มหาศาลเข้าสู่ประเทศ แต่ภูมิปัญญาไทย ๆ กลับถูก
ล้มปทานผูกขาดศักดิ์กั้นการเจริญเติบโตในเชิง
พาณิชย์มาตลอดหลายสิบปี

แดนอาทิตย์อุทัยอย่างญี่ปุ่น มีสาเกเป็น

ทั้งที่เป็นเพียงไวน์ที่ผลิตจากโรงงานขนาดเล็กของชาวบ้านที่กระจายอยู่ทั่วรัฐ
อันที่จริงผลไม้ไทย ๆ อย่าง มะม่วง มะยม มะเกี๋ยง ลูกหว้า
ละมุด ลำไย ก็สามารถนำมาแปรรูปเป็นไวน์ผลไม้ที่มีรสชาติและคุณภาพดี
ไม่ด้อยไปกว่าไวน์ขวดละหลายพันหลายหมื่นจากต่างประเทศ ซึ่งสถาบันการ
ศึกษาทางด้านการเกษตรต่าง ๆ ก็ได้มีการวิจัยทดลองผลิตขึ้นมาจนแล้ว
เพียงแต่ยังติดขัดกับกฎหมายของภาครัฐ องค์ความรู้เหล่านั้นจึงยัง
เป็นเพียงผลการวิจัย ทดลองที่วนเวียนอยู่แต่ภายในวงการงานวิจัย แม้จะมี
ผลผลิตจริง ๆ ออกมาให้ได้ลิ้มลอง แต่ก็ไม่สามารถผลิตออกมาจำหน่ายในเชิง
พาณิชย์ได้

เหล้าประจำชาติ คนในชาติต่างนิยมดื่มและชาวต่างชาติต่างภาษาบางคนก็ขึ้น
ขอบ ทั้งที่ความจริงก็ไม่ต่างจากเหล้าขาวของคนไทย

ปัจจุบันไม่เพียงมีการนำเข้ามาขายในบ้านเราเท่านั้น ถึงกับมีการตั้ง
โรงงานผลิตซ้ำเข้าไปอีก ทั้ง ๆ ที่เหล้าชนิดนี้ก็ได้เป็นที่นิยมในหมู่คนไทย
เท่าไรนัก

น้ำสีขาวใสของวอดก้าสัญชาติรัสเซีย เดกิลาของเม็กซิโก เหมาโอ
ของจีน เหล้ารัมของเปอร์โตริโก คบท้ายด้วยวิสกี้ของสก๊อตแลนด์ ล้วนเป็น
น้ำเมาที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลกเช่นกัน

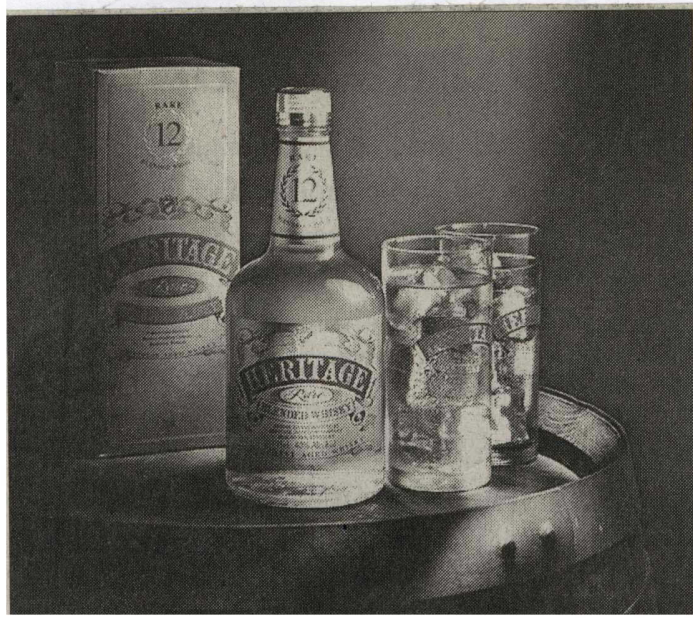
แล้วอุ สาโท กระแช่ น้ำตาลเมา หรือแม้แต่วิสกี้ผลไม้ไทย ๆ เล้า
หายไปอยู่เสียที่ไหนของประเทศ ???

เกษตรกรชาวสเปน ซิลี แอฟริกาใต้ อาร์เจนตินา อิสราเอล โรมานี
และออสเตรเลีย สามารถผลิตเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้อย่างเสรี เพราะ
กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อพวกเขา ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร
ในประเทศเหล่านั้นดีกว่าไทยแบบแทบกันไม่คิด จนไม่อาจยกสิ่งใดมาเปรียบ
เทียบได้

ฝรั่งเศส เจ้าของไวน์ขึ้นชื่อคุณภาพดีเป็นที่ยอมรับจากทั่วโลกหลาย
ศตวรรษถือ เปิดโอกาสให้ประชาชนของเขาสามารถผลิตไวน์ออกขายได้เอง จน
ทำให้หลายครอบครัวมีฐานะทางการเงินดีขึ้น ส่งผลไปถึงรายได้ของประเทศ
ซึ่งไวน์สามารถนำเข้าได้ปีละมหาศาล

เกษตรกรในชนบทของฝรั่งเศสบางแห่งไม่ทำอาชีพอื่นใดอีก
นอกจากการปลูกองุ่นในเนื้อที่ที่มีอยู่เพียงไม่กี่ไร่ เพื่อนำมาผลิตไวน์

โดยมีรัฐโอเรกอนของสหรัฐอเมริกา เป็นคู่แข่งทางด้านคุณภาพที่
สำคัญ หลังจากสามารถผลิตไวน์จนชนะไวน์จากฝรั่งเศสในการประกวดแข่งขัน

ขณะที่สุราแช่อย่างกระแช่ หรือน้ำตาลเมา ของมีนเมาที่ได้จาก
ต้นตาลก็เป็นหนึ่งในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของพื้นที่ถือว่าผิดกฎหมาย
และยังมีการลักลอบผลิตกันมาอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของนักดื่มที่
ยังมีอยู่

ประดิษฐ์ เหลืองอร่าม ผู้สื่อข่าว น.ส.พ.เคลินิวต์ประจำจังหวัด
เพชรบุรี รายงานว่า กระแช่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีมาหลายชั่วอายุคน จะ
เรียกว่าเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับต้นตาลเมืองเพชรก็ว่าได้ โดยมีวิธีการทำง่าย ๆ
เพียงแค่นำไม้มะเกลือหั่นเป็นชิ้นตากแห้งหรือย่าง ไล่ลงไปในไหน้ำตาลไม่ต้อง
ปิดฝา ทิ้งไว้เพียงชั่วข้ามคืนหรือข้ามวันก็จะกลายเป็นกระแช่

เรียกว่าเข้าออกไปปาดตาลมาใส่ไหแล้วเอาไม้มะเกลือไล่ลงไป
เย็น ๆ ก็จะมีเหล้าไว้ดื่มกินแบบไม่ต้องซื้อหา !!!

สมพงษ์ กลิ่นสน หนึ่งในเจ้าของสุตรกระแช่เมืองเพชร เล่าว่าใน
สมัยก่อนกระแช่เป็นที่นิยมของชาวบ้าน ด้วยเหตุผลของความยากจน เมื่อมี
การสังสรรค์หรือรวมกลุ่มกันทำงานจึงใช้กระแช่เป็นเครื่องดื่มแทนเหล้าเบียร์
แต่เมื่อทั้งเหล้าและเบียร์สามารถหาซื้อได้ง่าย ราคาถูกลง ความนิยมจึงเหลือ
เพียงกลุ่มชาวบ้านที่ฐานะไม่ค่อยดี และนักท่องเที่ยวที่ผ่านมามีลอง

แต่เหตุผลสำคัญที่ทำให้เสื่อมความนิยมลงเป็นเพราะกระแช่ยังเป็น
สิ่งผิดกฎหมาย คนขายและคนกินก็จำต้องหลบ ๆ ซ่อน ๆ

ข้อจำกัดอีกอย่างก็คือเรื่องกำลังการผลิตที่สามารถผลิตได้เพียงวันละ
1 ปิบหรือประมาณ 20 ลิตร และน้ำตาลก็จะมีเฉพาะในช่วงเดือน 3-5 พออย่าง
เข้าเดือน 6 ซึ่งเป็นหน้าฝนก็หมดหน้าทำตาล เมื่อน้ำตาลวัดดูดิบมีน้อยลง
ผลผลิตอย่างกระแช่ก็เหลือน้อยตามไปด้วย จนทำให้ไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการ

ปัจจุบันสมพงษ์จะผลิตตามความต้องการของลูกค้าในแต่ละวัน
มากกว่า

ซึ่งหากรัฐบาลหันมาให้ความสำคัญกับเหล้าพื้นบ้านชนิดนี้ และ
ยินยอมให้เข้าสู่ระบบเหล้าเสรีเจ้าของสุตรอย่างสมพงษ์ก็ยินดีและเห็นด้วย
เพราะไม่ต้องมาทำขายแบบหลบ ๆ ซ่อน ๆ ไม่ต้องคอยไปเสียค่าปรับจนเป็น
กิจวัตรประจำอีกต่อไป

ที่สำคัญคือกระแช่อาจจะพัฒนาได้จนสามารถเก็บไว้ได้โดยไม่บูดเสีย
เพราะปัจจุบันกระแช่สามารถเก็บค้างคืนได้เพียง 3-4 คืนก็จะเริ่มเสียรสชาติ

ความคิดข้อนี้ของสมพงษ์ก็ไม่ต่างไปจากเจ้าของสุตรเหล้าพื้นบ้าน
ทางภาคเหนือ ซึ่งถือเป็นตลาดเหล้าเถื่อนใหญ่ จนนำมาสู่การประท้วงเรียก
ร่องต่อกฎหมายเหล้าเสรีฉบับที่ ๗ เวลานี้.

การต่อสู้ที่รอ 'บานปลาย'

แ ดบจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย
ดูเหมือนว่าขบวนการลักลอบต้มเหล้าเถื่อน
จะเข้มข้นและรุนแรงที่สุด เมื่อกฎหมายเกี่ยวกับ
สุราเสรีออกมาในช่วงต้นปี 2543 ผู้ผลิตสุราเถื่อน
หลายรายจึงตั้งความหวังไว้ว่าถึงเวลาที่พวกเขาจะ
สามารถผลิตเหล้าและขายได้อย่างถูกต้องกันเสียที

ศูนย์ข่าวเคลินิวต์เชียงใหม่ รายงานว่า
ปัญหาสุราเถื่อนที่จังหวัดแพร่ถือเป็นปัญหาเรื้อรังที่

มีมานาน เมื่อเจ้าหน้าที่มีการปราบปรามอย่างหนัก จึงเกิดการต่อสู้กับ
เจ้าหน้าที่ของสรรพสามิตหลายครั้งหลายครา บางหนถึงกับถึงเลือดถึงเนื้อ

แพร่จึงถูกมองว่าเป็นแหล่งผลิตสุราเถื่อนใหญ่ไปโดยปริยาย !!!

เหตุผลอาจมาจากความนิยมในตัวจังหวัดที่ค่อนข้างสูง เพราะบาง
บ้านสามารถผลิตได้เองและราคาถูก โดยมีพื้นฐานของสังคมชนบทที่มีอาชีพ
เกษตรกรรมเป็นหลัก ตกเย็นหากจะมีการสังสรรค์กันเหล้าเถื่อนจะเป็นตัว

เลือกแรก เพราะดื่มง่ายกินง่าย ไม่ต้องเสียเวลารอน้ำแข็ง โชคดี
แหล่งที่ถือว่ามึนเขี้ยวดังไปทั่วประเทศอยู่ที่ ต.ห้วยหม้าย อ.สอง
เกือบจะพูดได้ว่าผลิตกันทั้งตำบล ขึ้นบ้านไหนมีบ้านนั้น การเข้าจับกุมของ
เจ้าหน้าที่ต้องใช้ครวระระยับร้อยคน เนื่องจากมีการต่อต้านอย่างรุนแรง
รองลงมาคือบ้านสังคิก อ.วังชิ้น แต่ที่นี้ยึดถูกจับปรับไปตาม
ระเบียบ ครั้งละ 5,000 บาท แล้วก็กลับมาผลิตกันต่อ
อีกแหล่งอยู่ในเขต ต.สะเอียบ อ.สอง นอกจากจะผลิตสุราเถื่อน
แล้ว ยังทำเชื้อหมักข้าวเหนียวให้แปรสภาพเป็นน้ำข้าว ก่อนจะทำการต้ม

กลิ่นเป็นสุราเดือนอีกชั้นหนึ่งด้วย ที่นี่จึงเป็นแหล่งจำหน่ายเชื้อไปยังผู้ผลิตอื่นทั่วจังหวัด

เหล้าเดือนของแพร่กระจายออกไปโดยมีเอเย่นต์มารับถึงหมู่บ้านโดยตรง ส่วนใหญ่จะขายในจังหวัดแถบภาคเหนือ แต่บางครั้งก็ไปไกลถึงพัทธา !!?

ความยุ่งยากในตัวกฎหมายที่จะต้องมี การขออนุญาต ต้องสร้างโรงงาน ที่สำคัญคือการใช้งบประมาณสูง ทำให้การผลิตสุราเดือนในจังหวัดแพร่ยังคงดำเนินต่อไป

การผลิตเองในรูปของสหกรณ์ขออนุญาตเสียภาษีกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยไม่ต้องใช้ทุนสูงในการสร้างโรงงาน เป็นทางออกที่ผู้ผลิตเหล้าเดือนนำเสนอให้รัฐบาลพิจารณา แม้จะรู้ว่าราคาขายที่ขวดละ 25 บาท จะต้องเพิ่มขึ้นแน่นอนหลังจากบวกภาษีที่ต้องเสียเข้ารัฐ

และนี่เป็นจุดที่ทำให้ผู้ผลิตเริ่มลังเลว่าจะทำขายกันอย่างถูกต้องกฎหมายดี หรือว่าจะต้มเหล้าเดือนกันต่อไป

เพราะที่แพร่ใคร ๆ ก็ต้มกันเองเป็น ถ้าซื้อกินแพงสู้ทำเองไม่ดีกว่าหรือ ???

ศูนย์ข่าวเดลินิวส์เชียงใหม่รายงานด้วยว่า สำหรับแพร่หากจะมีการผลักดันให้เหล้าเดือนเป็นเหล้าถูกต้องกฎหมายได้จริง กำลังการผลิตที่มีอยู่ทุกวันนี้เพียงพอต่อความต้องการแน่ เพราะเท่าที่มีอยู่ขณะนี้ก็ไม่ต่างจากโรงงานขนาดย่อย ๆ แล้ว

สำหรับเชียงใหม่เมืองที่เติบโตจนเรียกได้ว่าเป็นน้อง ๆ กรุงเทพฯ เรียกว่าเจริญมากแล้วเหล้าเดือนก็ไม่น่าจะมีให้พบเห็นก็ยังมี แต่ความนิยมเทียบกับที่แพร่แทบไม่ได้ ทั้งที่ราคาขายถูกกว่าถึง 5 บาท

เนื่องจากมีการปล่อยข่าวโจมตีชาวบ้านที่ผลิตว่า มีการผสมยาฆ่าแมลงลงไปด้วยเพื่อให้ดีกรีแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น ซึ่งปัญหานี้ก็ไม่ใช่ข่าวลือลอย ๆ ซะทีเดียว เพราะมีข่าวต้มเหล้าจนเสียชีวิตให้เห็นบ่อย ๆ

นอกจากเหล้าเดือนที่เชียงใหม่ยังมีเหล้าข้าวโพดด้วย แหล่งผลิตค่อนข้างกระจายอยู่ในหลายอำเภอที่ห่างไกลไปจากตัวเมือง อาทิ แม่แจ่ม อมก๋อย ดอยเต่า แต่ก็จำกัดกันอยู่ในวงแคบ ๆ เท่านั้น

เช่นเดียวกับลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน และพะเยา ที่สุราประเภทนี้ไม่เป็นที่นิยมนัก ชาวบ้านหรือชาวเขาจะมีการผลิตขึ้นเพื่อใช้เลี้ยงฉลองในเทศกาลงานรื่นเริงอย่างสงกรานต์ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ หรือประเพณีตามความเชื่อต่าง ๆ เท่านั้น

ต่างกับเชียงรายที่ถือเป็นอีกแหล่งที่นิยมเหล้าข้าวโพดและเหล้าเดือน มีการผลิตในหลายอำเภอ อาทิ พาน เวียงชัย เวียงป่าเป้า แม่สรวย พญาเม็งราย และเชียงของ

มีการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้มีการแก้ไข พ.ร.บ.เหล้าเสรีอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม มีเป้าหมายอยู่ที่การผลักดันให้เกิด พ.ร.บ.สุราภูมิปัญญาพื้นบ้าน ซึ่งแนวคิดนี้มีความเป็นไปได้สูงกว่าการแก้ไข พ.ร.บ.ที่มีอยู่เดิม

เหตุใดทำให้เป็นไปเช่นนั้น !!!

ศูนย์ข่าวเดลินิวส์เชียงใหม่ระบุว่า การเคลื่อนไหวของชาวบ้านที่เชียงรายนอกจากจะมีแกนนำเป็นหลักแล้ว ยังมีเอ็นจีโอหรือองค์กรพัฒนาเอกชนเข้าร่วมด้วย โดยมียุทธวิธีในการกดดันรัฐบาลด้วยการพาชาวบ้านที่ต้มเหล้าเกือบทุกอำเภอด้านการจับกุม

พลังมวลชนเป็นวิธีการที่พวกเขาเลือกขึ้นมาใช้ ซึ่งเป็นวิธีการเดียวกับการเรียกร้องจากรัฐในปัญหาอื่น ๆ

แล้วในส่วนข้อกฎหมายเล่า พวกเขาจะหยิบยกสิ่งใดขึ้นมาต่อสู้เพื่อให้ข้อเรียกร้องสัมฤทธิ์ผล ??

สู้เพื่อพ.ร.บ.สุราภูมิปัญญาพื้นบ้าน

มาตรา 46 ของรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน 2540 ซึ่งรับรองสิทธิ

ของจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมาตรา 50 ที่กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม” เป็นข้อกฎหมายซึ่งขัดกับ พ.ร.บ.สุราที่ฝ่ายคัดค้านหยิบยกขึ้นมาต่อสู้

รวมไปถึงมาตรา 87 ที่ว่า รัฐบาลต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจเสรี โดยอาศัยกลไกตลาดกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมคุ้มครองผู้บริโภคและป้องกันการผูกขาด ตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ

และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมหรือการจัดให้มีการสาธารณสุขโลก

ขณะที่คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน หรือ กรอ. นครราชสีมาเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายยกเลิก พ.ร.บ.สุรา พ.ศ.2493 รวมทั้งกฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบใด ๆ ที่ออกโดยอ้างพระราชบัญญัตินี้ และเสนอให้มีการยกร่าง พ.ร.บ.สุราเสรี (ฉบับชาวบ้าน) เพื่อเป็นกรอบควบคุมการผลิตเหล้าพื้นบ้าน

การเคลื่อนไหวเรียกร้องของผู้ผลิตที่ จ.เชียงราย ซึ่งมีแกนนำและเอ็นจีโอเข้าร่วม มีอย่างต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา แต่ที่ดูจะเป็นข่าวครึกโครมมากที่สุดคงจะเป็นช่วงปลายเดือนพฤษภาคม

ศูนย์ข่าวเดลินิวส์เชียงใหม่รายงานว่า กลุ่มผู้คัดค้านได้มีการสาธิตการด้มเหล้าและขายแบ่งเหล้าและเหล้าขาว ที่หนองหลวง อ.เวียงชัย ตามด้วยการชุมนุมปิดล้อมสถานีตำรวจ อ.พาน และ สภ.อ.เมืองเชียงราย และศาลจังหวัดเชียงราย เพื่อกดดันเร่งให้มีการประกันตัวผู้ต้องหาอย่างน้อย 2 คน

เพราะในพื้นที่ 16 อำเภออีก 2 กิ่งอำเภอ มีประชาชนด้มเหล้าเดือนกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะที่ อ.พาน เชียงชัย ป่าแดด แม่สรวย เวียงป่าเป้า พญาเม็งราย และเวียงเชียงรุ้ง

หากเมื่อใดที่ชาวบ้านถูกสรรพสามิตจับกุม ก็จะมีการแจ้งข่าวทางโทรศัพท์ และบอกต่อกันแบบปากต่อปาก เพื่อระดมพลมากดดันช่วยเหลือประกันตัวออกมาสู่คดีทันที โดยมีนายประนอม เข็มชัยภูมิ นายดีบ อุดมะ ประธานชมรมกลุ่มด้มสุราภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภาคเหนือ และเอ็นจีโอเป็นแกนนำ

แล้วความต้องการที่แท้จริงของพวกเขาคืออะไร “ด้มเหล้าเดือนเพื่อขาย” หรือแค่ “ด้มเพื่อเอาไว้ด้มกินในหมู่เครือญาติและคนรู้จักยามมีงานสังสรรค์” ???

ข้อกฎหมายที่ยู่งยากกับต้นทุนที่ต้องใช้สูงลิบลิว ทำให้ชาวบ้านที่เชียงรายรวมตัวกันเรียกร้องต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ต่อไปจนถึงอธิบดีกรมสรรพสามิตผู้รับผิดชอบ และไปจบอยู่ที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

โดยมีจุดหมายอยู่ที่การออกกฎหมายใหม่อย่าง พ.ร.บ.สุราภูมิปัญญาพื้นบ้าน ให้ชาวบ้านสามารถรวมตัวกันในระดับหมู่บ้านหรือสหกรณ์ เพื่อให้มีการด้มเหล้าขายกันในท้องถิ่นได้

ขณะที่สุราขาวที่ผลิตจากโรงงานขายอยู่ที่ราคาขวดละ 60-70 บาท แต่เหล้าขาวที่ได้ออกมาด้มด้วยตนเองแล้วที่หน้าด้มด้วยตนเองเพียง

หมาก หรืออีสต์ กับสมุนไพรอีกกว่า 30 ชนิด จะขายในราคาเพียงขวดละ 20-30 บาท

เหล้าด้มนี้จะมีดีกรีสูงถึง 50-60 ขนาดที่เรียกว่าจุดไฟติดได้ง่าย ๆ เทียบชั้นกับสาเกของญี่ปุ่น หรือวอดก้าของรัสเซียได้ แถมยังมีความหอมจากข้าวเหนียว จึงเป็นที่นิยมของคนในท้องถิ่น

นโยบาย “1 ผลิตภัณฑ์ 1 หมู่บ้าน” ของรัฐบาลปัจจุบัน เป็นความหวังที่ชาวบ้านอาจจะมีเหล้าประจำหมู่บ้าน ประจำตำบลของตนเอง และรัฐก็ยังมิรายได้จากภาษีที่เรียกเก็บ

หากมีชาวบ้าน 1 ล้านครอบครัวขออนุญาตผลิต โดยรัฐเรียกเก็บ

ค่าใบอนุญาตเป็นรายปี ในราคาใบละ 3,000 บาท รัฐจะมีรายได้เพิ่มขึ้นมา
ทันที 3,000 ล้านบาท

แต่หากเก็บตามจำนวนการผลิตในอัตราค่าอากรขวดละ 5 บาท
ชาวบ้านผลิตได้วันละ 20 ขวด เดือนละ 600 ขวด ปีละ 7,200 ขวด
1 ล้านครอบครัวจะผลิตได้ 7,200 ล้านบาท รัฐจะมีรายได้ทันทีปีละ 35,000
ล้านบาท !!!

ผลวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระบุว่า หากรัฐบาลเปิด
โอกาสให้ชาวบ้านต้มเหล้าขายได้เอง รัฐบาลจะสามารถเก็บภาษีเข้าหลวง
ได้ปีละกว่า 1-1.5 แสนล้านบาทต่อปี

แต่ปัจจุบันที่รัฐให้เอกชนเพียงไม่กี่รายผลิต จะสามารถเก็บภาษี
ได้แค่ 5 หมื่นล้านบาทต่อปีเท่านั้น !!!

ถ้าสูตรกรมสรรพสามิตผู้รับผิดชอบได้เปิดเผยรายชื่อเอกชนที่ยื่นขอ
ผลิตและจำหน่ายสุรา 22 ราย ครอบคลุมทุกภาคทั่วประเทศ แบ่งเป็นสุรา
แช่ชนิดเบียร์ 3 ราย สุราแช่ชนิดสุราผลไม้ 9 ราย สุราแช่พื้นเมือง 6 ราย
สุรากลั่น 1 ราย สุรากลั่นชนิดสุราขาวและสุราสีในโรงงานสุราเดิมอีก 3 ราย

แต่เอกชนที่ยื่นขอผลิตส่วนใหญ่ยังคงเป็นบริษัทใหญ่ ๆ เจ้าของ
สัมปทานเดิม ๆ จะมีก็เพียงสุราแช่ชนิดสุราผลไม้และสุราแช่พื้นเมือง
เท่านั้นที่มีบริษัทในท้องถิ่น และการรวมกลุ่มกันในรูปสหกรณ์เพื่อขอ
อนุญาตผลิตเหล้า

แล้วอย่างนี้ "เหล้าเสรี" จะหลุดพ้นวงจรการผูกขาดไปได้
อย่างไร ???

บทสรุปฝันสลายของสุราพื้นบ้าน

ก รมสรรพสามิต ที่ดูเหมือนว่าจะเป็นเจ้าของ
เรื่องโดยตรงในเรื่องนี้ ระบุว่า ปัจจุบันได้
ผ่อนผันให้แล้วสำหรับสุราแช่ โดยที่ไม่ต้องมีทุน 2
ล้านบาท มีข้อแม้แต่ว่าจะต้องอยู่ในรูปของสหกรณ์
การเกษตรเท่านั้น

ซึ่งยังไม่เข้าใจว่ากลุ่มผู้ที่เรียกร้องอยู่ใน
ขณะนี้ต้องการอะไรกันแน่ ???

ที่แรกต้องการความเสรีสำหรับสุราแช่ เมื่อ
กรมสรรพสามิตผ่อนผันให้โดยมีมติคณะรัฐมนตรีออกมา ความต้องการกลับ
เปลี่ยนไป

จากที่ต้องการผลิตสุราอย่างกระแจะ อู สาโท อย่างถูกต้องตาม
กฎหมาย กลับกลายเป็นต้องการผลิตสาโทกลั่นอย่างถูกกฎหมายบ้าง โดย
อ้างความเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านดั้งเดิมที่มีมานานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และ
ระหว่างที่มีการพิจารณาข้อเสนอจะต้องยกเลิกการจับกุมทั้งหมดด้วย

แบ่งรูปแบบการผลิตออกเป็น 3 ระดับ ตั้งแต่ต้มดื่มกินภายในครัว
เรือน ขยายขนาดขึ้นมาเป็นการต้มขายภายในชุมชนซึ่งต้องมีการเสียภาษี จนมา
สุดท้ายที่เหล้าเสรี ซึ่งจะอยู่ในรูปของโรงงานขนาดใหญ่

โดยมีแหล่งผลิตเป็นบ้านเรือนของชาวบ้านตามปกติธรรมดาทั่วไป !!!
ขณะที่กรมสรรพสามิตเองไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอนี้ เพราะนโยบายที่
ผ่านมาของรัฐบาล ไม่เคยมีการอนุญาตให้ประชาชนต้มเหล้ากันเอง ซึ่งในต่าง
ประเทศก็เช่นเดียวกัน

จะมีก็แต่นิวซีแลนด์ประเทศเดียวเท่านั้น ที่ยินยอมให้ประชาชนของ
เขาผลิตสุราบริโภคในครัวเรือนได้

ข้อเสนอของกลุ่มผู้เรียกร้องอีกอย่างต่อกรมสรรพสามิตก็คือ ชาวบ้าน
ต้องการผลิตเหล้ากลั่นจากสาโทในแต่ละครัวเรือน เรียกว่าต่างคนต่างต้ม หลังจากนั้นจึงจะส่งไปให้บริษัทที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการบรรจุ ตีฉลาก และจัด
จำหน่าย

วิธีการนี้เป็นแบบเดียวกับที่ประเทศสก็อตแลนด์ใช้อยู่ แต่การผลิต
ของเขาจะอยู่ในรูปของโรงงานขนาดเล็ก ซึ่งต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐาน
ของโรงงานและคุณภาพสินค้า ตามระเบียบที่กำหนดด้วยเช่นกัน

แต่หากเป็นการต้มตามบ้านเรือน นอกจากจะไม่สามารถควบคุม
คุณภาพของสุราได้แล้ว การตรวจสอบของสรรพากรก็เป็นไปได้ยากด้วย

ที่สำคัญคือ เมื่อมีบริษัทกลางก็ไม่ต่างอะไรกับการมีพ่อค้าคนกลาง
เรื่องการครวาคาสินค้าอย่างที่เกิดกับสินค้าทางการเกษตรอื่น ๆ ก็จะตามมา

แล้วชาวบ้านก็ต้องหันกลับมาตีตนเองขายเองโดยไม่ผ่านอะไรทั้งนั้น
กันอีกครั้ง !!!

ความที่การขอผลิตสุราจะต้องได้รับการอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพ
สามิตก่อนเท่านั้น ตามนโยบายรัฐบาลและกฎหมายที่มีอยู่ นำความกังวลใจมาให้
หน่วยงานผู้รับผิดชอบโดยตรงอย่างสรรพสามิตไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลัก
เกณฑ์ในการตั้งโรงงานที่คาบเกี่ยวกับกฎของอีกกระทรวงอย่างกระทรวง
อุตสาหกรรม

ปัจจุบันหลักในการตั้งโรงงานตามมาตรฐาน มอก.39 ซึ่งออกไว้ตั้ง
แต่ปี 2516 ว่าโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กจะต้องมีเครื่องจักรกลขนาด 5
แรงม้า มีคนทำงานไม่เกิน 7 คน แต่สำหรับการผลิตสุรากลั่นในแบบที่ว่ากันว่า
เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านนั้น เครื่องจักรกลแทบจะไม่ต้องใช้แถมคนก็มีอย่างมาก
ไม่เกิน 4-5 คน

ด้วยเพราะการกลั่นเหล้าแบบชาวบ้านที่ทำกันอยู่นั้น อาศัยแค่ถังน้ำมัน
200 ลิตร 1 ใบ กระทะขนาดใหญ่ 1 ใบ ท่อยางสำหรับให้แอลกอฮอล์ที่กลั่นได้
ไหลออกมาสู่ภาชนะ และเตาไฟเพียงเท่านั้น

สิ่งที่กรมสรรพสามิตเตรียมไว้เพื่อรองรับการขออนุญาตตั้งโรงงานสุรา
ขนาดเล็ก ซึ่งอยู่นอกเหนือจากหลักเกณฑ์ในการตั้งโรงงานของกรมโรงงาน
อุตสาหกรรมก็คือ

จะต้องรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์การเกษตร ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือ
ให้ผลผลิตของเกษตรกรมีมูลค่าเพิ่มขึ้น เกิดธุรกิจชุมชน สมาชิกมีสิทธิในความ
เป็นเจ้าของส่วนหนึ่ง และยังเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอีกทาง
หนึ่งด้วย

และชาวบ้านเหล่านั้นก็จะกลายมาเป็นกระบอกเสียงให้กับทาง
ราชการ หากว่ามีการลักลอบต้มสุราเดือนเกิดขึ้นมาแข่งขันกับผลิตภัณฑ์ที่พวก
เขามีอยู่

กฎข้อต่อมาก็จะต้องแยกออกมาจากเทศสถาน นั้นหมายความว่า
สถานที่ตั้งของโรงกลั่นหรือหม้อต้มจะต้องไม่อยู่ในบ้านเรือนอย่างที่คุณผู้เรียก
ร้องต้องการ

ส่วนอุปสรรคในการต้มหรือกลั่นนั้นจะต้องติดตั้งอยู่อย่างถาวร ไม่
สามารถเคลื่อนย้ายสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปจากโรงงานผลิตได้ ซึ่งเป็นข้อที่ผู้ต้องการ
จะขออนุญาตผลิตจะต้องคิดกันว่าจะทำอย่างไรกันต่อไป

สำหรับในส่วนของสุรานั้นจะต้องผ่านการตรวจวิเคราะห์คุณภาพจาก
กรมสรรพสามิตก่อน เนื่องจากจะต้องมีเรื่องของการเสียภาษีเข้ามาเกี่ยวข้อง ตาม
หลักเกณฑ์ที่ว่า 1 ดีกรี 1 ลิตร 1 บาท ดังนั้นสุราที่กลั่นได้จะต้องมีค่าของดีกรีที่
แน่นอน

แต่หลักเกณฑ์ที่มีอยู่ข้างต้นเป็นเพียงขั้นเตรียมการเท่านั้น เพราะยัง
ไม่มีเอกชนรายใดยื่นขออนุญาตในกรณีดังกล่าวเข้ามา และที่สำคัญจะต้องผ่าน
การพิจารณาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังต้นสังกัดเสียก่อน

เอกชน 22 รายที่กรมสรรพสามิตประกาศการยื่นขออนุญาตซึ่งรวม
เอาสุราแช่ไว้ด้วย ขณะนี้ผ่านการพิจารณาตามหลักเกณฑ์เบื้องต้นแล้ว 3 ราย
หากว่าทั้งหมดผ่านการพิจารณาจนสามารถผลิตขายได้ ก็คงจะเป็นก้าวสำคัญ
ของเหล้าเสรีที่กำลังเป็นข้อถกเถียงกันอยู่

แต่สำหรับการออก พ.ร.บ.สุราพื้นบ้านคงยังเป็นเรื่องที่อยู่ไกล